Sem - 4

BNGG - CC - 4

মডিউল - ২ - ॥ একালের ছোটোগল্প সংগ্রহ ॥

'ছিন্নমস্তা' — আশাপূর্ণা দেবী:

'ছিন্নমস্তা' — নামকরণের সার্থকতা ॥

'ছিন্নমস্তা' — দেবীর দশমহাবিদ্যার অন্যতম রূপ 'ছিন্নমস্তা,' যিনি আপনার মস্তক আপনি ছিন্ন করে - নিজ রক্তধারা পান করেন।

এখানে যে বাসন্তী - ছিন্নমস্তা রমণী। যিনি নিজ স্বার্থ - ত্যাগ করে [illegible] - নিজ - রক্তে [illegible] হয়ে উঠেছেন,

গল্পের বিষয়বস্তু: মধ্যবিত্ত সংসারের - সমস্ত বিষয়ের মধ্যে [illegible] হয়ে [illegible] [illegible] এক [illegible] [illegible]।

[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] প্রতিটির প্রতি - [illegible] [illegible] - [illegible] বাসন্তী। কিন্তু - [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] বাসন্তীকে [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] হয়, কিন্তু বাসন্তী [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] বাসন্তীর [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] হয়েছে প্রতিবাদ - [illegible]. [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] বাসন্তী. [illegible] [illegible] [illegible]. কিন্তু [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] - [illegible] - হয়ে [illegible] যে তিনি নিজের - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] - [illegible], [illegible] [illegible] - [illegible] - [illegible] - প্রতিটি [illegible] [illegible] [illegible] হয়ে বাসন্তী - [illegible] [illegible] এক 'ছিন্নমস্তা' নারী।

॥

কমলকুমার মজুমদার রচিত 'অন্তর্জলী যাত্রা' [illegible] বিষয়বস্তু:

'অন্তর্জলী যাত্রা' উপন্যাসটি [illegible] (ঊনিশ) শতকের [illegible] সমাজ-ও [illegible] [illegible] [illegible]। [illegible] অন্তর্জলী যাত্রা অনুষ্ঠিত [illegible] [illegible] [illegible] যাত্রার সীতারাম। সীতারাম [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] যাত্রী [illegible] [illegible] সীতারামকে [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] জ্যোতিষী [illegible] [illegible] [illegible] সীতারামের [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] যাত্রীর [illegible] [illegible] [illegible] সীতারামের [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] বধূটিকে [illegible] [illegible] যাত্রীর [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]।

[illegible] [illegible] বধূটি [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] যাত্রীর [illegible] [illegible] [illegible]। [illegible] বধূটিকে [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] যাত্রীর [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] বধূর [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] তীব্র [illegible] [illegible] [illegible] সীতারামের [illegible] যাত্রী [illegible] [illegible] [illegible]। বধূটিকে [illegible] [illegible] [illegible] তীব্র [illegible]। [illegible] বধূটিকে [illegible] [illegible] [illegible] যাত্রীর [illegible] [illegible] [illegible]। বধূটিকে [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]। বধূর [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] যাত্রীর [illegible]। [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] বধূটির [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]।

[illegible] উপন্যাসটির [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]। [illegible] প্রকৃতির [illegible]। [illegible] [illegible] প্রকৃতি-[illegible] [illegible] [illegible]।

যাত্রী-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]। বধূটিকে [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]। [illegible] [illegible] [illegible] বধূটিকে [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]।

-x-

॥ 'অশ্বমেধের ঘোড়া' গল্পের নামকরণ ॥

দীপেন্দ্রনাথ বন্দ্যোপাধ্যায়ের লেখা 'অশ্বমেধের ঘোড়া' গল্পটির নামকরণ [illegible]। পুরাণের অশ্বমেধের [illegible] লেখক একালের আধুনিক সমাজের বেকারত্বের [illegible] ও [illegible] স্পষ্ট করেছেন। এখানে "[illegible]" [illegible] - এই [illegible] রেখা ও [illegible] [illegible] ও [illegible] হয়ে [illegible], 'অশ্বমেধের ঘোড়া' গল্পে আছে - তারই রূপায়ণ।

এই [illegible] [illegible] রেখা ও কাজল। [illegible] [illegible] ও [illegible] [illegible] [illegible] - হয়েও তাদের [illegible] [illegible]। এদের এই [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ঘোড়ার [illegible] [illegible] - হয়ে গেছে। [illegible] হয়ে [illegible] রেখাদের [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]। [illegible] হয়, যে [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]। [illegible] যে [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], অশ্বমেধ [illegible] [illegible] [illegible] রাজাদের [illegible] ইতিহাস। তাদের [illegible] [illegible] ঘোড়ার [illegible] ঘোড়াটিই যেন হয়ে উঠে [illegible] অশ্বমেধের ঘোড়া।

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]। রেখার [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]। [illegible] হয়, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] - [illegible] হয় [illegible] [illegible]। 'অশ্বমেধের ঘোড়া' এই নামকরণের [illegible] হয় [illegible] [illegible] পুরাণ ও ইতিহাস [illegible] [illegible] হয় [illegible] [illegible] ঘোড়ার [illegible] [illegible] [illegible] হয়, [illegible] - হয় [illegible]; রেখার - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] হয়ে উঠে [illegible], [illegible] [illegible] হয়ে [illegible]। [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]। [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ও [illegible], রেখা ও কাজল সেই বেকার-সমাজের প্রতিনিধি, তাই [illegible] - অশ্বমেধের পৌরাণিক ও মহাকাব্যিক রূপ-[illegible] - [illegible] হয় বলেই গল্পটির 'অশ্বমেধের ঘোড়া' নামকরণ-সার্থক হয়ে উঠে।

-x-

Scanned with CamScanner